

Jelen előterjesztés csak tervezet, amelynek közigazgatási egyeztetése folyamatban van. A minisztériumok közötti egyeztetés során az előterjesztés koncepcionális kérdései is jelentősen módosulhatnak, ezért az előterjesztés jelen formájában nem tekinthető a Kormány és a miniszter álláspontjának.

A dokumentum célja a társadalmi egyeztetés elindítása és a jogalkotási folyamat átláthatóvá tétele, amelynek alapján, illetve eredményeként a mellékelt tervezet valamennyi tartalmi és formai eleme módosulhat!

A tervezet előterjesztője

2012. évi ... törvény**a jogi segítségnyújtásról szóló 2003. évi LXXX. törvény módosításáról****1. §**

A jogi segítségnyújtásról szóló 2003. évi LXXX. törvény (a továbbiakban: Jst.) 3. § (1) bekezdés d) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

(A támogatás abban az esetben biztosítható a félnek, ha)

„d) mindennapi megélhetését közvetlenül érintő kérdésben (így különösen lakhatással, munkajoggal összefüggő kérdések, közüzemi szolgáltatások igénybevétele) szükséges a jogról való tájékoztatás, irat, beadvány készítése,”

2. §

A Jst. 4. § (1) bekezdés f) pontja helyébe a következő rendelkezés lép, egyúttal az (1) bekezdés a következő g) ponttal egészül ki:

(Támogatásban részesíthető a fél, ha)

„A” változat

„f) a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló törvény hatálya alá tartozik, azonban lakóhellyel vagy szokásos és jogszerű tartózkodási hellyel nem rendelkezik Magyarország területén, és akivel szemben az idegenrendészeti hatóság a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló törvény 42. § (1) bekezdése vagy 43. § (2) bekezdése alapján kiutasító határozatot hozott;

g) humanitárius célú tartózkodási engedéllyel rendelkezik.”

„B” változat

„f) a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló törvény hatálya alá tartozik, azonban lakóhellyel vagy szokásos és jogszerű tartózkodási hellyel nem rendelkezik Magyarország területén, és akivel szemben az idegenrendészeti hatóság a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló törvény 42. § (1) bekezdése vagy 43. § (2) bekezdése alapján kiutasító határozatot hozott, kivéve a harmadik országok illegálisan tartózkodó állampolgárainak visszatérésével kapcsolatban a tagállamokban használt közös normákról és eljárásokról szóló az Európai Parlament és a Tanács 2008/115/EK irányelv (2008. december 16.) 2. cikk (2) bekezdés a) pontjában meghatározott személyeket;

g) humanitárius célú tartózkodási engedéllyel rendelkezik.”

3. §

A Jst. 5. § (2) bekezdése a következő *h)* ponttal egészül ki:

(Jövedelmi és vagyoni helyzetére tekintet nélkül rászorultnak tekintendő az a fél, aki)

„*h)* a 4. § (1) bekezdés *f)* pontjának hatálya alá tartozik.”

4. §

A Jst. 10. § (2) bekezdése a következő *d)* ponttal egészül ki:

(Nem részesíthető a fél támogatásban, ha)

„*d)* támogatás iránti kérelme rosszhiszemű joggyakorlásra irányul, vagy a támogatással érintett eljárás a fél részéről már előre teljesen eredménytelennek látszik.”

5. §

A Jst. 23. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„**23. §** (1) E § (3) bekezdésében foglaltak kivételével a jogi segítségnyújtó szolgálat a kérelemről – ha a támogatás igénybevételének feltételei annak alapján megállapíthatók – a kérelem személyesen történő benyújtásakor lehetőség szerint azonnal, de legkésőbb öt napon belül, az írásban benyújtott kérelem alapján pedig tizenöt napon belül dönt.”

A Jst. 23. §-a a következő (3) bekezdéssel egészül ki:

„(3) A jogi segítségnyújtó szolgálat a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló törvény 42. § (1) bekezdése vagy 43. § (2) bekezdése alapján kiutasított személy jogerős kiutasító határozat elleni bírósági felülvizsgálati kérelem előterjesztéséhez szükséges jogi segítségnyújtás iránti kérelmről lehetőség szerint azonnal, de legkésőbb a kérelem beérkezését követő munkanapon dönt.”

6. §

(1) A Jst. 39. §-a a következő (7) bekezdéssel egészül ki:

„(7) A célelőirányzat javára teljesítendő fizetési kötelezettség elmaradásából eredő követelések behajtása érdekében a jogi segítségnyújtó szolgálat által tett intézkedések során felmerült költségek, így különösen a végrehajtási költség, a regisztrációs díj és a költségtérítés, a célelőirányzatot terhelik. A követelés behajtása esetén mind a követelés összegét, mind pedig a követelések behajtása érdekében tett intézkedések során felmerült költségeket a célelőirányzat javára kell jóváírni.”

(2) A Jst. 39. § (9) bekezdés *d)* pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

(Az e törvény szerinti eljárás kezdeményezése iránti kérelem előterjesztése illeték- és díjfizetési kötelezettséggel nem jár; az eljárásban felmerült tolmácsolási és fordítási költségek viselésére azonban köteles a fél, kivéve)

„d) a menekültügyi eljárásban részt vevő, továbbá a 4. § (1) bekezdés f) és g) pontjában meghatározott személyt,”

(3) A Jst. 39. § (9) bekezdése a következő e) ponttal egészül ki:

(Az e törvény szerinti eljárás kezdeményezése iránti kérelem előterjesztése illeték- és díjfizetési kötelezettséggel nem jár; az eljárásban felmerült tolmácsolási és fordítási költségek viselésére azonban köteles a fél, kivéve)

„e) ha e törvény kifejezetten így rendelkezik.”

7. §

A Jst. 41. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„41. § A kérelemnek helyt adó határozat tartalmazza:

- a) a kérelem alapjául szolgáló ügy, vita megjelölését,
- b) a jogi szolgáltatás tárgyát, célját,
- c) a támogatott jogi szolgáltatás formáját és azt, hogy az állam a jogi segítő jogi szolgáltatás nyújtására fordított idejének figyelembevételével hány óra díját téríti vagy előlegezi meg a fél helyett,
- d) a jogi szolgáltatás igénybevételének határidejét,
- e) a támogatás összegének állam részére történő visszatérítésére való kötelezést, ha a fél helyett az állam a jogi szolgáltatás díját csak előlegezi.

(2) Ha a jogi segítségnyújtó szolgálat a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló törvény 42. § (1) bekezdése vagy 43. § (2) bekezdése alapján kiutasított személy jogerős kiutasító határozat elleni bírósági felülvizsgálati kérelem előterjesztéséhez szükséges jogi segítségnyújtás iránti kérelemnek helyt ad, a peren kívüli támogatásról hozott határozattal egyidejűleg végzésben jogi segítő és szükség szerint tolmácsot rendel ki, aki a kirendelés alapján a jogi szolgáltatás nyújtása során a jogi segítő és a fél között tolmácsol. A kérelemnek helyt adó határozattal szemben jogorvoslatnak helye nincs.

(3) A (2) bekezdés alapján kirendelt tolmács díjazására a közigazgatási hatósági eljárásban közreműködő tolmácsok díjazásáról szóló jogszabályban foglaltakat kell alkalmazni.”

8. §

A Jst. 42. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„42. § A fél a támogatott jogi szolgáltatás igénybevételét a támogatás engedélyezéséről szóló határozat kézhezvételétől számított három hónapon belül, a határozat jogi segítőnek történő átadása ellenében kezdheti meg.”

9. §

A Jst. 46. §-a a következő mondattal egészül ki:

„További óraszámemelést a jogi segítségnyújtó szolgálat legfeljebb egy esetben, különösen a fél hiánypótlásra vagy más irat benyújtására történt felhívása esetén engedélyezhet.”

10. §

A Jst. a 47. §-t követően az alábbi 47/A–47/C. §-sal egészül ki:

„**47/A. §** (1) A 41. § (2) bekezdése szerinti kérelemnek helyt adó határozatot és kirendelő végzést a jogi segítségnyújtó szolgálat haladéktalanul, rövid úton kézbesíti a jogi segítőnek, illetve a tolmácsnak, valamint – a harmadik országbeli állampolgár ügyében eljáró idegenrendészeti hatóságon keresztül – a harmadik országbeli állampolgárnak. A jogi segítségnyújtó szolgálat elsősorban a harmadik országbeli állampolgár tartózkodási helye szerinti jogi segítőt rendel ki.

(2) A harmadik országbeli állampolgár ügyében eljáró idegenrendészeti hatóság a harmadik országbeli állampolgár tartózkodási helyének megváltozásáról haladéktalanul, rövid úton tájékoztatja a jogi segítségnyújtó szolgálatot.

(3) A jogi segítő és a tolmács a közreműködés megtagadásáról – a megtagadás okának megjelölésével – haladéktalanul, rövid úton tájékoztatja a jogi segítségnyújtó szolgálatot.

(4) A (2) és (3) bekezdésben foglalt esetben a jogi segítségnyújtó szolgálat haladéktalanul a harmadik országbeli állampolgár tartózkodási helye szerinti új jogi segítőt vagy tolmácsot rendel ki, egyúttal a korábbi kirendelő végzést visszavonja.

47/B. § (1) A jogerős kiutasító határozat elleni bírósági felülvizsgálati kérelem elkészítése érdekében a jogi segítő, illetve a tolmács a kirendelés kézhezvételét követően haladéktalanul, de legkésőbb 5 napon belül személyesen felveszi a kapcsolatot a harmadik országbeli állampolgárral.

(2) A tolmács a kirendelő végzés kézhezvételét követően haladéktalanul, rövid úton megkeresi a jogi segítőt a bírósági felülvizsgálati kérelem elkészítése érdekében szükséges intézkedések egyeztetése céljából.

(3) A tolmács távtolmácsolás útján is közreműködhet. Az ehhez szükséges technikai feltételeket az idegenrendészeti hatóság biztosítja.

47/C. § (1) A jogi segítő a bírósági felülvizsgálati kérelmet a harmadik országbeli állampolgárral való személyes kapcsolatfelvételt követően haladéktalanul vagy legkésőbb a következő munkanapon benyújtja a hatáskörrel rendelkező illetékes bírósághoz.

(2) A jogi segítő a bírósági felülvizsgálati kérelem benyújtásának megtörténtét a jogi segítségnyújtó szolgálat felé a bírósági felülvizsgálati kérelem egy érkeztetett példányának bemutatásával igazolja.”

11. §

A Jst. 49. §-a helyébe a következő rendelkezések lépnek, egyúttal a §-t megelőző alcím az alábbiak szerint módosul:

„Egyes szolgáltatások díjának fedezete

49. § (1) A jogi segítő részére a jogi szolgáltatás díját a célelőirányzat terhére kell megfizetni. A célelőirányzat – a 39. § (7) bekezdésében, valamint e § (2) bekezdésében foglaltak kivételével – csak a díj összegének megfizetésére használható fel.

(2) A 4. § (1) bekezdés *f)* pontjában meghatározott személy ügyében a tolmácsolási és fordítási díj megfizetése iránt a jogi segítségnyújtó szolgálat a célelőirányzat terhére intézkedik.

(3) A célelőirányzat terhére történő kifizetések célelőirányzat-módosítás nélkül teljesíthető kiadások.”

12. §

A Jst. 62. § (4) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(4) Ha a pártfogó ügyvédi díjelőleg visszatérítésére a fél perbeli ellenfele köteles, a visszatérítési kötelezettség teljesítésének határideje 30 nap. Kérelemre, indokolt esetben a visszatérítésre legfeljebb hat hónapos határidő biztosítható, e határidőn belül pedig a részletekben történő teljesítés is engedélyezhető.”

13. §

A Jst. 66. § (2) bekezdése a következő mondattal egészül ki:

„Ha a jogi segítségnyújtó szolgálat a jogi segítő szervezetet abból az okból törli a névjegyzékből, hogy a jogi szolgáltatást nem a vele szerződött ügyvéd útján nyújtotta, a névjegyzékből való törlést követően a jogi segítő szervezetet, annak jogutódját, illetve a törölt szervezet az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló törvényben meghatározott vezető tisztségviselőjének közreműködésével létrejött más szervezetet további három évig nem lehet ismételten felvenni a névjegyzékbe.”

14. §

A Jst. 69. §-a a következő (6) bekezdéssel egészül ki:

„(6) A jogi segítő a (2) bekezdés *a)* vagy *b)* pontjában foglalt szakterületen belül megjelölheti, hogy milyen típusú ügyekben tett szert kiemelkedő jártasságra.”

15. §

A Jst. 71. § (2) és (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezések lépnek, egyúttal a § az alábbi (4) bekezdéssel egészül ki:

„(2) A szerződést a jogi segítségnyújtó szolgálat felmondja, ha a jogi segítői névjegyzékbe történő bejegyzés feltételei megszűntek vagy megállapítja, hogy már a felvételkor sem álltak fenn.

(3) A szerződést a jogi segítségnyújtó szolgálat felmondhatja, ha

a) a jogi szolgáltatás nyújtásával kapcsolatban a jogi segítő – vagy más ügyvéd megbízottal nem rendelkező jogi segítő szervezet esetében a nevében eljáró ügyvéd – fegyelmi vagy kártérítési kötelezettségét megállapították,

b) a jogi segítő a jogi szolgáltatást a 70. § (1) bekezdés b) pontja alapján legalább három alkalommal alaptalanul megtagadta, vagy

c) a jogi segítségnyújtó szolgálat hivatalos tudomást szerez arról, hogy a jogi segítő szervezet a jogi szolgáltatást nem a 66. § (2) bekezdése szerint vele szerződött ügyvéd útján nyújtja.

(4) A jogi segítő a szerződést akkor mondhatja fel, ha a névjegyzékbe történő felvétel feltételei megszűntek, vagy ha a jogi segítői névjegyzékbe felvett ügyvéd igazolja, hogy a szolgáltatási szerződésből eredő kötelezettségek teljesítése egyéb ügyvédi tevékenységének végzését lehetetlenné teszi.”

16. §

A Jst. 73. §-a a következő (5) bekezdéssel egészül ki:

„(5) E törvénynek a jogi segítségnyújtásról szóló 2003. évi LXXX. törvény módosításáról szóló 2012. évi ... törvénnyel megállapított rendelkezéseit – a törvény 2. §, 3. §, 4. §, 5. §, 6. § (2) és (3) bekezdés, 7. §, 9. §, 10. §, 11. §, 17. §, 18. §, és 20. §-ával megállapított rendelkezéseinek kivételével – a folyamatban lévő eljárásokban is alkalmazni kell.”

17. §

A Jst. 89. §-a a következő c) ponttal egészül ki:

(Ez a törvény a következő uniós jogi aktusoknak való részleges megfelelést szolgálja:)

„c) a harmadik országok illegálisan tartózkodó állampolgárainak visszatérésével kapcsolatban a tagállamokban használt közös normákról és eljárásokról szóló az Európai Parlament és a Tanács 2008/115/EK irányelv (2008. december 16.) 13. cikk (3) és (4) bekezdése.”

18. §

A Jst. 11. §-ában a „polgári peres és nemperes eljárásokban” szövegrész helyébe a „polgári peres és – a végrehajtási eljárás kivételével – nemperes eljárásokban” szöveg lép.

19. §

(1) E törvény – a (2) bekezdésben foglalt kivétellel – a kihirdetését követő nyolcadik napon lép hatályba.

(2) E törvény 2. §-a, 3. §-a, 5. §-a, 6. §-a, 7. §-a, 10. §-a, 11. §-a, 17. §-a és 20. §-a 2013. január 1-jén lép hatályba.

20. §

A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény a 92/A. §-t követően a következő 92/B. §-sal egészül ki:

„92/B. § (1) A harmadik országbeli állampolgár az idegenrendészeti kiutasítás elrendeléséről szóló határozat bírósági felülvizsgálatára irányuló eljárás kezdeményezéséhez – kérelem alapján – külön jogszabályban meghatározott ingyenes jogi segítségnyújtást vehet igénybe.

(2) Az idegenrendészeti hatóság a jogerős kiutasító határozat elleni bírósági felülvizsgálati kérelem előterjesztéséhez szükséges jogi segítségnyújtás iránti kérelmet haladéktalanul, a kiutasító határozat egy példányával együtt rövid úton továbbítja a jogi segítségnyújtó szolgálatnak.”

Szakmai indokolás

Az Európai Parlament és a Tanács a harmadik országok illegálisan tartózkodó állampolgárainak visszatérésével kapcsolatban a tagállamokban használt közös normákról és eljárásokról szóló 2008/115/EK irányelve (a továbbiakban: Irányelv) 2011. december 24-i határidőt szabott a tagállamoknak az illegális migránsok részére biztosítandó jogi segítségnyújtás kialakítására, illetve az ehhez szükséges tagállami szabályozás megalkotására.

Az Irányelv 13. cikk (4) bekezdésében foglaltak alapján a tagállamoknak a nemzeti szabályaikkal összhangban térítésmentes jogi segítséget és/vagy képviselőt kell biztosítani az illegális migránsok részére, amely Magyarországon elsősorban az igazságügyi szolgálatok és a szerződött jogi segítők közreműködésével, az állami jogi segítségnyújtási rendszer keretében képzelhető el.

A jogi segítségnyújtásról szóló 2003. évi LXXX. törvény (a továbbiakban: Jst.) módosításáról szóló javaslat (a továbbiakban: Javaslat) a fenti jogharmonizációs kötelezettség teljesítéséhez szükséges szabályokat tartalmazza, továbbá a jogalkalmazási tapasztalatok alapján módosítja a Jst. egyes eljárási szabályait is.

A jogharmonizációs kötelezettség teljesítése érdekében megalkotandó szabályok az alábbiak:

1.) A Jst. 4. § (1) bekezdése szerint támogatásban csak akkor részesíthető a fél, ha a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény (a továbbiakban: Harmtv.) hatálya alá tartozik, és lakóhellyel vagy szokásos és jogszerű tartózkodási hellyel rendelkezik Magyarország területén, az Európai Unió tagállamában vagy az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban részes más államban, illetve olyan államban, amelynek állampolgára az Európai Közösség és tagállamai, valamint az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban nem részes állam között létrejött nemzetközi szerződés alapján az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban részes állam állampolgárával azonos jogállást élvez. A fentiek alapján megállapítható, hogy a Jst. személyi hatályát ki kell terjeszteni azokra a személyekre is, akik tartózkodása nem jogszerű.

Az Irányelv 2. cikk (1) bekezdése szerint az Irányelvet a valamely tagállam területén jogellenesen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárokra kell alkalmazni. Ezzel szemben a 2. cikk (2) bekezdésének a) pontja szerint az Irányelv alkalmazási köre kapcsán a tagállamok dönthetnek úgy, hogy nem alkalmazzák az Irányelvet azokra a harmadik országbeli állampolgárokra, akiktől a Schengeni Határellenőrzési Kódex 13. cikkével összhangban megtagadták a beutazást, vagy akiket az illetékes hatóságok valamely tagállam külső határának jogellenes átlépése kapcsán fogtak el vagy tartóztattak fel, és akik ezt követően nem kaptak engedélyt vagy jogot az adott tagállamban való tartózkodásra.

Az Irányelv alapján tehát a tagállam dönthet úgy is, hogy a kiutasított személyek ezen köre [Harmtv. 43. § (2) bekezdés a) pont] számára az állam által térített jogi segítségnyújtást biztosítja, és úgy is, hogy a tagállam külső határának jogellenes átlépése kapcsán elfogott vagy feltartóztatott, és ezt követően az adott tagállamban való tartózkodásra engedélyt vagy jogot nem kapott személyeknek az állam által térített jogi segítségnyújtást nem biztosítja. Tekintettel arra, hogy a jogellenes határátlépők igen jelentős arányt képviselnek a kiutasítottakon belül, ezek kizárása jelentősen szűkítené a térítésmentes jogi segítségnyújtásra jogosultak körét.

2.) A kiutasítottak részére alanyi jogon célszerű a támogatást biztosítani, tekintettel arra, hogy jellemzően e személyi kör jövedelemmel és felhasználható vagyonnal nem rendelkezik, és okirattal sem tudná igazolni a jövedelmi-vagyoni helyzetét. A vagyonvizsgálat költségei, azaz a nyilatkozattétellel és az okiratok vizsgálatával, illetve a tolmácsolással és fordítással járó költségek nem állnának arányban a jogi segítségnyújtás költségével.

3.) Mivel a kiutasító határozat elleni bírósági felülvizsgálati kérelem előterjesztésére a Harmtv. alapján mindössze nyolc nap áll rendelkezésre, a jogi segítségnyújtás iránti kérelemről mihamarabb, lehetőleg azonnal, de legkésőbb a kérelem beérkezését követő munkanapon döntést kell hozni.

4.) A menekültek és az idegenrendészeti eljárásban kiutasított harmadik országbeli állampolgárok jellemzően a magyar nyelvet nem értik; a jogi segítségnyújtási eljárásban megilleti őket az anyanyelvhasználat joga. Senkit nem érhet hátrány azért, mert az eljárás nyelvét nem érti, ezért a menekültek és az idegenrendészeti eljárásban kiutasított harmadik országbeli állampolgárok részére tolmácsot kell biztosítani. A Jst. nem terjed ki a fenti alanyi körre, ezért szükséges a tolmácsolási és fordítási költségek viselésére vonatkozó szabályok kiegészítése.

A jogi segítségnyújtási eljárásban kirendelt tolmács nem azonos az idegenrendészeti hatóság által kirendelt tolmáccsal. A jogi segítségnyújtási eljárásban kirendelt tolmács nem az ügyfél és a hatóság közötti eredményes kommunikációt biztosítja, hanem az ügyfél és a jogi segítő között tolmácsol, ekként kirendelése nem tekinthető egyszerűen az eljárási törvényekben szabályozott kirendelésnek, amelyben a tolmács szakértői minőségben kerül kirendelésre, hanem ez a speciális kirendelés egy a jogi szolgáltatás igénybevételéhez nélkülözhetetlen járulékos szolgáltatás nyújtására irányul.

5.) A kiutasító határozat elleni bírósági felülvizsgálati kérelem előterjesztésére rendelkezésre álló határidő rövidebbé azt indokolja, hogy a jogi segítségnyújtás iránti kérelemnek helyt adó határozat meghozatalával egyidejűleg kerüljön sor a jogi segítő és a tolmács kirendelésére is. A Jst. általánosan alkalmazott megoldásával szemben ebben az esetben nem az ügyfél keresi fel a jogi segítőt, hanem a jogi segítő kirendelésére kerül sor. A kirendelésre az ügyfél érdekében kerül sor, tekintettel a felülvizsgálati határidő rövidségére és arra a körülményre, hogy a fél az esetek egy részében idegenrendészeti őrizetben van.

A jogi segítségnyújtó szolgálat elsősorban a harmadik országbeli állampolgár tartózkodási helye szerinti jogi segítőt rendel ki. A jogi segítőt és a tolmácsot kirendelő végzés kézbesítésére a jogellenesen itt tartózkodó harmadik országbeli állampolgárt kiutasító határozat elleni bírósági felülvizsgálati kérelem elkészítésére és benyújtására irányuló jogi segítségnyújtás iránti kérelemnek helyt adó határozat meghozatalát követően haladéktalanul, rövid úton kerül sor. Mivel az idegenrendészeti őrizetben lévő személyek tartózkodási helye rövid időn belül esetleg többször is változhat, az idegenrendészeti hatóság a harmadik országbeli állampolgár tartózkodási helyének megváltozásáról haladéktalanul, rövid úton tájékoztatja a jogi segítségnyújtó szolgálatot, amely szükség esetén új jogi segítőt rendel ki.

6.) Tekintettel az ilyen eljárásokban jellemzően előforduló nyelveken fordító tolmácsok alacsony számára, a Javaslat úgy rendelkezik, hogy a tolmács veszi fel a kapcsolatot a jogi segítővel. A tolmács távtolmácsolás útján is közreműködhet. A harmadik országbeli állampolgárral történő konzultációra a kirendelést követő 5 napon belül kerül sor. A peren

kívüli támogatás általános szabályától eltérően a jogi segítő köteles a felülvizsgálati kérelmet benyújtani a bírósághoz és ennek megtörténtét igazolni.

7.) A jelenlegi szabályozás szerint a jogi segítségnyújtási célú irányzat csak a jogi szolgáltatás díjának megtérítésére használható fel. Mivel a kiutasított harmadik országbeli állampolgárok ügyeiben jellemzően a tolmácsolással és fordítással kapcsolatos költségek is felmerülnek, ezek finanszírozásáról is rendelkezni szükséges. A tolmácsolással és fordítással kapcsolatos díjak megfizetése iránt a jogi segítségnyújtó szolgálat a célú irányzat terhére intézkedik.

8.) Tekintettel arra, hogy a Jst. Javaslat szerinti módosítása a Harmtv. hatálya alá tartozó idegenrendészeti eljárásokban igénybe vehető jogi segítségnyújtás szabályait tartalmazza, szükséges a Harmtv.-t kiegészíteni egy olyan rendelkezéssel, amely egyfelől tájékoztatja a felet a jogi segítségnyújtás igénybevételének lehetőségéről, másrészt kötelezettséget ró az eljáró hatóságra tekintetben, hogy a fenti lehetőségről mint a fél eljárási jogosítványáról a felet tájékoztassa. A Harmtv. továbbá az eljárás gyorsítása érdekében előírja az idegenrendészeti hatóság számára, hogy a jogerős kiutasító határozat elleni bírósági felülvizsgálati kérelem előterjesztéséhez szükséges jogi segítségnyújtás iránti kérelmet és a kiutasító határozat egy példányát haladéktalanul továbbítsa a jogi segítségnyújtó szolgálat részére.

A jogalkalmazási tapasztalatok alapján módosítani szükséges eljárási szabályok az alábbiak:

1.) A Jst. a jogi szolgáltatás keretében biztosítja a megfelelő irat elkészítését abban az esetben, ha az ügyfelet érintő vitás helyzet közigazgatási, polgári peres vagy büntetőeljárást (tehát törvénnyel szabályozott eljárást) eredményez. A hatályos jogi szabályozás értelmében a mindennapi megélhetést közvetlenül érintő kérdésekben (így különösen lakhatással, munkajoggal összefüggő kérdések, közüzemi szolgáltatások igénybevétele) az ügyfelek azonban csak a jogról való tájékoztatásra jogosultak. Ugyanakkor ezekben az ügyekben a tájékoztatáson túl lehetőséget kellene biztosítani beadvány, irat készítésére is a jogi segítő részéről, hiszen az ügyfelek ezekben az ügyekben a tanácsadáson túl gyakorlatilag minden esetben igénylik a segítségnyújtást beadvány készítéséhez is, amely például segítséget nyújthat a fogyasztónak egy közszolgáltatóval fennálló vitája rendezéséhez.

2.) A Jst. 16. § (2) bekezdés a) pontja alapján a polgári peres eljárásokban lehetőség van az ügyfél támogatásból való kizárására abban az esetben, ha a fél pereskedése rosszhiszeműnek vagy már előre eredménytelennek látszik, ugyanez azonban a peren kívül ügyekre vonatkozóan nincs szabályozva. Ezért célszerű a meglévő szabályozást azzal kiegészíteni, hogy eleve eredménytelennek látszó, illetve rosszhiszemű joggyakorlást megvalósító kérelmet el lehessen utasítani a peren kívüli ügyekben is. Ezzel a jogi segítségnyújtási forrásokat hatékonyabban lehetne azokhoz az ügyekhez rendelni, amelyekben a jogi segítségnyújtás valós célját ténylegesen is betöltheti.

3.) A Jst. 39. §-ának kiegészítése javasolt azzal, hogy a jogi segítségnyújtó szolgálat által kezelt, „Jogi segítségnyújtás” elnevezésű célú irányzat javára teljesítendő fizetési kötelezettség elmaradásából eredő követelések behajtása érdekében a jogi segítségnyújtó szolgálat által tett intézkedések során felmerült költségek, így különösen a végrehajtási költség, a regisztrációs díj és a költségterítés, a célú irányzatot terhelik. A követelés behajtása esetén a befolyt összeget a célú irányzat javára kell jóváírni. A fentieket az indokolja, hogy jelenleg nem rendezi a törvény, hogy az említett költségek a kormányhivatalok működési költségei közé tartoznak, vagy a célú irányzatot terhelik.

Tekintettel arra, hogy az így felmerülő költségek mindkét esetben végső soron a központi költségvetést terhelik, a kérdés törvényi rendezése technikai jellegű módosítás.

4.) A Jst. 42. §-ának módosítása indokolt, mivel a gyakorlatban a jogi segítségnyújtó szolgálatok a Jst. 42. §-ában meghatározott határidő felső határát (3 hónap) alkalmazzák a támogatást engedélyező határozataikban. Tekintettel arra, hogy a jogi szolgáltatás igénybevétele szempontjából csak a véghatáridőnek van jelentősége, ezért a módosítás adminisztratív egyszerűsítést eredményez.

5.) A Jst. 46. § lehetővé teszi, hogy a támogatást engedélyező határozatban foglalt időtartam lejártá esetén a jogi segítők minden általuk készített iratra többször is újabb és újabb óraszám-emelést kérjenek. Ezek indokoltságának ellenőrzése nem lehetséges, ezért az alaptalan kérelmek megakadályozása érdekében a Jst.-ben rögzíteni szükséges, hogy a jogi segítségnyújtó szolgálat csak egy ízben, megfelelően indokolt esetben (például hiánypótlás) engedélyezhet óraszámemelést.

6.) A Jst. 62.§ (2) bekezdésére visszautaló (4) bekezdése a peres támogatási ügyekben visszatérítésre kötelezett ellenérdekű fél számára biztosított 30 napos teljesítési határidőn belül teszi lehetővé részletfizetési kedvezmény biztosítását. A végteljesítésre nyitva álló időtartam rövidségére tekintettel azonban a gyakorlatban e szabályozás elvi jelentőségűvé vált. Ezekben az esetekben jelenleg a fél általi visszatérítésre vonatkozó szabály (37. §) analóg alkalmazásával részletfizetést, illetve fizetési halasztást engedélyeznek az ellenérdekű felek számára. A kialakult gyakorlatot célszerű a jogi szabályozás szintjére emelni, mert olyan méltánylást érdemlő helyzetekben alkalmazza a fizetési kedvezményt, amikor az eredeti szabály szerinti (30 napon belüli) egyösszegű teljesítés magát a visszatérítést, vagy más fontosabb cél érvényesülését (például gyermektartás megfizetése) lehetetlenítené el.

7.) A Jst. hatályos szabályai lehetővé teszik a jogi segítő szervezet számára, hogy szakterületét a polgári és közigazgatási, valamint a büntető ügyek csoportján belül egyéb szakterületre való utalással, szűkítve jelölje meg annak érdekében, hogy csak meghatározott típusú ügyekben, illetve meghatározott ügyfélkör számára nyújtson jogi szolgáltatásokat. Ennek indokát az adja, hogy az egyes társadalmi csoportok (például mozgássérültek) speciális érdekeinek védelmére, képviselőit létrejött szervezeteket, amelyek nem professzionális jogi szolgáltatók, mint az ügyvéd, mentesítsék a polgári és közigazgatási vagy a büntetőügyek teljes körén belüli szolgáltatások nyújtásának kötelezettsége alól.

Az ügyfelek és a jogi segítségnyújtó szolgálat hatékonyabb tájékoztatása érdekében célszerű biztosítani, hogy az egyéb jogi segítők is feltűntethessék a szakterületeken belül az egyes részterületeken szerzett kiemelkedő jártasságukat, azzal, hogy ez nem mentesíti őket a polgári és közigazgatási vagy a büntetőügyek teljes körén belüli jogi szolgáltatások nyújtására vonatkozó kötelezettség alól.

8.) A jogi segítő szervezetek névjegyzékbe vételének alapvető feltétele, hogy rendelkezzenek olyan ügyvéd megbízottal, akik nevükben és megbízásukból a jogi szolgáltatást ténylegesen nyújtják [Jst. 66. § (2) bekezdés]. A jogszabály külön is kiemeli, hogy a jogi segítségnyújtás körébe tartozó bármely jogi szolgáltatást, beleértve a peren kívüli szolgáltatásokat (jogi tanácsadás, okiratszerkesztés, iratbetekintés), valamint a pártfogó ügyvédi képviselőt is, a jogi segítő szervezetek kizárólag a megbízásukból tevékenykedő ügyvédek útján nyújthatják [Jst. 68. § (1)–(3) bekezdés]. A gyakorlatban előfordul, hogy a jogi segítő szervezet egy-egy peres eljárás során nem a jogszabályban előírt módon jár el,

azaz az ügyfél képviselőt a bírósági eljárásban nem a jogi segítő szervezet megbízott ügyvédje, hanem a jogi segítő szervezet vezetője/alkalmazottja látja el.

A Jst. 71. § (2) bekezdése értelmében a központi hivatal a szolgáltatási szerződést abban az esetben köteles felmondani, ha a névjegyzékbe vétel feltételei megszűntek, vagy ha megállapítja, hogy eleve sem álltak fenn, azonban a Jst. nem határoz meg szankcionálási lehetőséget a jogi segítő szervezetek azon jogsértésére vonatkozóan, amikor a jogi segítségnyújtás során a jogi segítő szervezet vezetője/alkalmazottja jár el. A fentiek alapján szükséges a vonatkozó jogszabályok módosítása, és a névjegyzékből való törlés lehetőségének biztosítása.

Ha a jogi segítségnyújtó szolgálat hivatalos tudomást szerez arról, hogy a jogi segítő szervezet a jogi szolgáltatást nem a vele szerződött ügyvéd útján nyújtja, a névjegyzékből való törlést követően a jogi segítő szervezetet, annak jogutódját, illetve a törölt szervezet tagjainak közreműködésével létrejött más szervezetet további három évig nem lehet ismételt felvenni a névjegyzékbe.

9.) A végrehajtási eljárás a jogvita jogerős lezárását követő nemperes eljárás, amely főszabály szerint az eljáró végrehajtó hivatalból megtett intézkedéseivel lefolytatódik. Ezen intézkedések döntő többségéhez már nem szükséges a felek jognyilatkozata, ezért nem indokolt biztosítani a fél részére a polgári eljárásokban nyújtható jogi segítség eszközeit, vagyis a folyamatos jogi képviselőt. Szükség esetén (így például a végrehajtható okirat kiállításához, jogorvoslat kezdeményezéséhez) a fél a peren kívüli jogi segítségért folyamodhat.

10.) A törvényjavaslatnak az illegális migránsoknak nyújtandó jogi segítséggel kapcsolatos rendelkezései 2013. január 1-jével lépnek hatályba, mert a végrehajtásban közreműködő szervek (rendőrség, BÁH, jogi segítségnyújtó szolgálatok, tolmácsok) számára megfelelő időt kell biztosítani a felkészülésre. A törvényjavaslat további rendelkezései a kihirdetést követő nyolcadik napon lépnek hatályba. Ezek hatályba léptetése nem igényel hosszabb felkészülési időt.